

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

4. Quod non es licitum in lege, neceßitas facit licitum. Nam &
Sabbantumcustodiri præceptum est: Macchabæit temen sine culpâ in
Sabbato pugnabant. Sic & hodie, si quis ieiunium fregerit ægrotus, reus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

fario requiritur. *l. questionem. c. de fideicommiss.*

Pro exemplo laudant aliqui *S. Thomas Cantuariensis* contra Regem Angliæ constantiam, qui quamvis sequeretur scandalum à parte regis, non permisit quicquam de bonis Ecclesiæ alienari. Verùm non liquet, an de bonis temporalibus tantùm lis fuerit, an verò de aliis quoque juribus, quorum incapax fuerit rex. Quod si sancti Martyris acta, quæ ex Eduardo in compendium redegit *Laurent Surius* attendere volumus, de aliis magni momenti quæsitis litigatum esse comperiemus. Instabat *Henricus* rex magno nisu, ut Episcopi leges regni & consuetudines, quantumlibet Sacris Canonibus contrarias reciperent, quarum *prima* erat ad Sedem Apostolicam absque regis consensu nulla appellatio fiat. *Secunda* nulli Episcoporum rege non consulto & annuente ad Summum Pontificem quævis evocatus sit, adire liceat. *Tertia*, illorum, qui à parte regis stant, neminem Archiepiscopus vel Episcopus excommunicabit. *Quarta*, Clericorum causas Iudex sæ-

cularis cognoscet. *Quinta* denique iudicium de decimis, aliisque Ecclesiæ bonis ad tribunal Regis pertinet. Præter hæc re ipsa clericos in contemptum Archiepiscopi indignis modis vexabat. Vnde liquidò apparet, non de bonis temporalibus Ecclesiæ tantùm, sed de totâ clericorum & Episcoporum immunitate controversiam fuisse. Alias si præter bona nihil aliud rex postulasset, minùs discretæ contradictionis argueretur *S. Thomas*, cum pro admodum gravi scandalo laico dimittere Ecclesiæ bona liceat. Satius enim tunc est, relinquendo temporalia redimere vexationem, quàm pertinaciter obstitendo augere malitiam, quemadmodum *Antoninus ait loc. cit. cap. 4. §. 6.* quod tunc potissimè admittendum videtur, quando spes est, relicta Ecclesiæ bona suo tempore recuperandi, postquam videlicet violenti possessoris cupiditas refrigit, vel illo benignior hæres successit, qui augere patrimonium Christi, quàm diripere malit. *V. Baron. Anno Chr. 1164.*

REGVLA IV.

Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.

Beda in Marc.

I. SVppositio, quod Theologi, & Sægum periti meliores recipiunt, legem naturalem ita firmam, fixamque esse, ut nullam mutationem admittat, præiens Regula in solâ positivâ locum habet, ut cujus obligatio tam arcta non sit, quin subinde vel omissionem, vel

actum contrarium admittat. Nam ut *Glossa* exemplis utar, Sabbati præcepta observatio est, *Exodi cap. 16. v. 23. & c. 20. v. 8.* Macchabæi tamen sine culpâ in Sabbato pugnabant. *c. Si nulla 23. quæst. ult.* & hodie si non jejunaverit ægrotus, reus voti non habetur, *cap. 2. de*

B 2

de

de observ. ieiuniorum. Necessitas enim verò legi non subiacet. c. Quanto. de consecr. c. Sicut. dist. 1. de consecr. c. Pervenit. dist. 3. eod. Vnde tempore necessitatis omnia communia sunt. c. dilectissimis 12. q. 1. & l. 2. §. Cum in ead. navi. T. ad l. Rhod. d. iactu. Et sic necessitas excusat. c. Discepulos. dist. 5. de consecr. c. Quisquis dist. 12. c. Si quis. de furr. V. Barbof. Axiom. 157. Laym. l. 1. tr. 4. c. 14. Vivian. in c. Mandamus. de Off. Archid. & c. licet. de remiss. & pœnit.

II. Qui præcepta, leges, constitutiones, sive Ecclesiasticas, sive politicas examinaverit, plura exempla inveniet. Nam propter damnum, quod meritò timetur, vel lucrum justum, & magnum, quo carere non possumus, omittere aliquando licet, non tantùm, quæ civilis magistratus, sed etiam quæ Ecclesia mandat. Sic Horarum Canoniarum pensum cæcus non exolvit, & pro conservatione honorum temporalium, vel eorundem incremento necessario negotiator à Missa abest, ut pluribus explicat Suar. l. 6. de legib. cap. 7. circ. fin. Præterea necessitas retinendi statum condecemtem à restitutione excusat, quemadmodum Antonin. apud Nav. docet c. 17. n. 62.

Verùm omni studio vitanda, damandaque sunt illa, quæ ab Auctoribus nonnullis minùs accuratè perpensa referuntur. Eius generis vulgatum illud est, quod post alios non paucos, nec ignobiles Scholasticos apud Silvest. in V. Confessor. n. 1. Gaill. repetit l. 1. observ. 102. n. 12. laicum in casu necessitatis audire Confessionem peccatorum, & absolvere posse per text. in c. Sanctum est. de con-

secr. dist. 4. ubi metu naufragii impulsus quidam reconciliationem à laico petivit, & obtinuit, cui operi Deum adfuisse creditur. Quod tamen non de Confessione Sacramentali, in qua solus Sacerdos, isque approbatus Iudex est sec. Conc. Trid. sess. 14. can. 10. & sess. 23. c. 15. de Reform.

Sed ea, quæ ad sui ipsius confusionem, & humilitatem exercendam, vel contritionem obtinendam instituitur, intelligendum est. V. Valent. rom. 4. disp. 7. q. 10. pun. 1. Navarr. c. 4. n. 16. Laym. l. 5. tract. 6. c. 10. Imò ne quidem in articulo mortis ab excommunicatione absolvere laicum posse contra Gloss. & Panorm. meliores Theologi censent, Paludanus, Ripa, Soto, Covarr. alique apud Sayrum citati l. 2. de Censur. c. 2. n. 3 & 4. quibus adde Suar. tom. 5. disp. 7. sect. 6. & Barbofam in c. Pastoralis 11. de off. ind. ordin. n. 17.

III. Magis alienum à doctrina Catholica est, quod Peckus in Comm. Regul. Iuris in 6. ad Reg. 4. n. 9 quamvis timide asserit, pro vitæ conservatione fornicationem admitti posse. Etenim fornicatio ex illo criminum genere est, quod à nulla circumstantia, aut extrinseco sine capere honestatem queat, non magis, quàm adulterium, de quo ipse Peckus non dubitat. V. Lorin. in c. 3. lib. 8. ap. v. 16. Idem melius in Reg. 78. n. 7. constanter ait, idè prohiberi fornicationem, quia mala est; sicut malum est adulterium, eamque malitiam hominum voluntas & consensus tollere non potest. Quod verò addit, fornicationem peccato apud Deum non carere, si alio modo evitare mortem queat, in priorem hæ-

litæ

fitationem relabitur, quasi in necessitate inevitabili fornicatio licita sit. Tenendum igitur, quod omnes Doctores (teste Silvestro V. *Luxuria* n. 3.) docent, simplicem fornicationem à regno Dei excludere, & peccatum mortale esse. Nec audiendi sunt buccinatores Evangelici quidam, qui contrarium Catholicis Doctoribus mendaciter tribuunt apud *Barclaium in Paranesti* l. 1. p. 56.

At, inquit, saltem ignorantia excusare illos potest, qui quod ingenio crasso, incultoque sunt, fornicationem simplicem carere malitia existimant. Equidem opinio quorundam, præsertim *Sorli* l. 3. de *Iust.* q. 3. art. 3. fuit gentiles aliquos inculpabili ignorantia excusari. Verùm ea opinio parùm probabilis est, quia Iuris naturalis vim elidit. Vnde melius cum *S. Th.* quod l. 8. art. 15. dixeris, fornicationem in illo peccatum mortale futurum, qui levem culpam existimans eam se commaculat. Neque enim gravis malitiæ quæ in fornicatione etiam simplici est, ignorantia invincibilis datur. *V. Comitol.* l. 5. q. 1. n. 7.

IV. Eodem pertinet, quod veterum Patrum aliqui dixerunt, ut pharmaco sic mendacio subinde, boni, malive causa utendum. *Origenes in Comm. epist. ad Galat.* c. 1. 6. *Stromat. Dorothei. serm.* 9. *Cassian. collat.* 17. c. 17. & alii quidam, quibus hodie unanimi consensu Theologi, & Canonistæ repugnant, ducit *S. Thom.* 2. 2. q. 110. art. 4. seu potius *S. Augustino*, qui librum de mendacio scripsit ad Consentium, & alterum contra mendacium ad eundem, in quo multis ostendit, falsam esse prædictam opinionem. Cùm enim intrinsecè ma-

lum sit mentiri, in nullo eventu admitti potest, ne faciamus mala, ut eveniant bona. *c. Ne quis. cum seqq.* 22. q. 2. Dicendum igitur cum *Silvestro V. Mendacium* n. 2. verum non esse, quod dixit *Venerabilis Casianus*, licitum esse mentiri ob magnam utilitatem assequendam, vel malum avertendum. Similiter verum non esse, si post *Casianum* quicumque alius id affirmare audeat. Etenim omne mendacium in omnibus peccatum est: omne quod à veritate discordat, iniquitas est. *S. Bern. serm.* 31. de modo bene vivendi. *V. Azor. tom.* 3. l. 13. cap. 1. *Layman* l. 4. tract. 3. c. 13. *Navarr.* c. 18. num. 3.

V. Contra id, quod n. 1. diximus immutabilem esse legem Naturæ obicitur *Arist.* l. 5. *Eth.* c. 7. & *S. Thom.* in 1. 2. q. 94. art. 5. ubi prima quidem principia immutabilia esse docet, conclusiones autem in aliquo casu mutari posse ob particulares causas, & circumstantias. Nam *ex. gr.* lex naturalis jubet depositum reddi petenti: si autem contingat à furioso peti, propter periculum reddi non debet. Idem in præcepto, *Non occides*, & similibus accidit. R. Lex naturalis aliter in mente, aliter in membrana existit; hic imperfectè & incompletè, ibi perfectè, & completè. *Non occides*, dicit mens, privata auctoritate, seu injustè, *Non occides*, dicit membrana, sed omittit limitationem. Idem in præcepto depositum reddendi contingit, aliisque similibus. Vnde sequitur mutationem aliquam extrinsecam, seu improprie dictam legi naturali convenire, nullam verò proprie dictam. *V. suar.* l. cit. c. 13.